

lesa. 3. Koleno deli spodnji del telesa v dva dela po zlati rezi. 4. Obrvi s čelnim spodnjim robom delé glavo v dva dela po zlati rezi itd. . . . Tudi posamezni udje so razdeljeni po zlati rezi. Zatorej se lahko reče, da je estetična proporcija zakon za dele človeškega telesa, tembolj, ker se dá tudi navadna širokost deti v to razmerje z dolžinami.

Tudi v drugih prirodnih bitjih vlada naš zakon. Celó (srednja) daljava planetov od solнца se nekoliko ujema z našimi sorazmernimi števili 8, 13, 21, 34, 55 itd., ker razdalja planetov od solнца raste po teh-le številah (brez ulomkov): 8, 15, 21, 32, 55, 108, 196, 395, 626. Iz tega se vidi, da tako imenovana „sferska harmonija“ (harmonija nebeških krogov) ni brez podlage. — Jednako proporcijo zasledujemo v pre mnogih pravilnih oblikah rudnin (na kristalih), na rastlinah (na listih . . . in celo v stanicah), posebno pa na živalih (konjih, psih, tičih, žuželkah). Po tem zakonu so se ravnali umetniki v vseh časih, stavbarji, kiparji in slikarji. Ta zakon je tudi za glasbo velikega pomena, kakor za vrsto

tonov, tako tudi za soglasje. Soglasje namreč imenujemo ono skupno donenje dveh ali več zvenkov, ki je našemu sluhu prijetno. A prijetno ni katerokoli skupno donenje, temveč le donenje onih zvenkov ali tonov, ki so med seboj v estetični proporciji.¹

To je površen pregled predmetov, v katerih se razodeva zakon estetične proporcije.

Prav mnogokrat sta simetrija in proporcija na istem telesu, kakor pri človeku, živalih, kristalih. Obe skupaj uravnovata lepo obliko in jej dajeta ugodno in očitno jednoto na podlagi mnogovrstnosti. (Dalje.)

¹ Navadno razlagajo soglasje ali glasovno harmonijo iz tega, da so harmonijski ali soglasni toni med seboj v preprostem razmerju, kakor 1 : 2, 2 : 3, 3 : 4, 4 : 5. Temeljiteje razlaga novejša veda soglasje ali glasovno harmonijo iz „parcijalnih“ in „višjih“ tonov. Ako namreč zapoješ, ali ako udariš na zvon, ne začutiš samo jednega ali čistega tona, temveč z glavnim tonom zvené tudi drugi, in to je zvenk. Druge tone poleg glavnega imenujemo pa parcijalne ali delne tone. Dva taka tona, ki se ujemata s svojimi parcijalnimi toni, sta prijetna, ako se skupno glasita.

Jutro vstaja . . .

Jutro vstaja
iz srebrne postelje,
s tihim smehom,
kakor zdravo detece.

Z mano pojde
na gorico ljubljeno,
kazalo mi
pot bo z žarki zlatimi.

Tam na pragu
stal oholi bo krčmar
in z denarci
sreči svoji bo zvončkal . . .

Vabil me bo
s sladkimi besedami:
Dobro jutro!
Vam in — vincu mojemu . . .

Jaz in jutro
mimo njega pojdeva
tja do cerkve
in prosila bova zanj:

Naj bo skoraj
tak ponižen in krotak,
kot njegov je
„vedno pristni Istrijan“ . . .

Silvin Sardenko.